

Mødet den 8. Oktober 1908.

Fraværende: Sabroe.

1. (J. Nr. 214—1908). Fortegnelse over **offentlige Biveje** i Aarhus.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 23¹¹—1908). Beretning om **Landsbyskolars Besøg** i Aarhus i Sommeren 1908.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 330—1908). Indstilling til Amtet angaaende Valg af Medlemmer til **Søretterne** i Aarhus Amt i Stedet for følgende, hvis Funktionstid udløber med indeværende Aar.

Konsul Bergmann, Aarhus,
Skibsfører J. Christensen, Aarhus,
Skibsbygmester S. Christoffersen, Aarhus,
Kaptajn M. Simesen, Ludvigsholm,
Mægler Oluf Vang, Horsens,
Maskinfabrikant H. Vestesen, Aarhus,
Havnefoged Østergaard, Horsens og
fhv. Dampskibsfører Hygom, Aarhus.

Formanden foreslog, at man i Stedet for afdøde Kaptajn Simesen indstillede forhenværende Lods Bang og iøvrigt de afgaaende Medlemmer.

Simonsen anmodede om at faa Sagen udsat en Uge. Søretten skulde dømme i adskillige Sager, der angik de arbejdende Søfolk, men desuagtet bestod dens Medlemmer udelukkende af Repræsentanter for Overklassen, og det skulde derfor synes rimeligt, at der ogsaa indvalgtes en Repræsentant for de arbejdende Søfolk.

Sagen udsattes.

4. (J. Nr. 266—1908). 2. Behandling af Forslag fra Bygningskommissionen til en **ny Bygningsvedtægt** for Aarhus Købstad og til en **ny Bygningslov** for de større Købstæder.

Formanden henstillede at faa det Forslag til en ny Vedtægt, som maatte blive vedtaget, stadfæstet til at gælde, til Loven blev til, hvad sikkert vilde vare adskillige Aar.

Til Forslaget var stillet følgende Ændringsforslag:

Til § 2: Forslag fra Jakob Jensen om at Ordene »Bygningsinspektøren eventuelt« udgaar. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Formanden meddelte, at Kommissionen ikke kunde tiltræde Forslaget, fordi den mente, at Ordene netop udtrykte, hvorledes Forretningsordenen var og burde være, idet Kommissionen umuligt kunde behandle enhver ubetydelig Sag. Hvor der intet var i Vejen med en Byggesag, var det unødigt at bringe den frem for Kommissionen, kun hvor der var Indvendinger at gøre, skulde dette ske.

Jakob Jensen fandt denne ny Fremgangsmaade uheldig, idet den stiledede hen imod at forlægge Autoriteten fra Kommissionen til Bygningsinspektøren. I Tidens Løb havde man haft Eksempler paa, at det kunde føre til uheldige Forhold

at give Embedsmændene mere Magt end højst nødvendig, og han kunde derfor ikke gaa med til at lægge en saa betydelig Magt, som her var Tale om, i Bygningsinspektørens Haand; det kunde let føre til forskellige Fristelser.

Formanden oplyste, at samme Bestemmelse ordret fandtes i den gamle Bygningsvedtægt.

Jakob Jensen mente, at det saa var paa Tide at faa Bestemmelsen slettet.

Bygningsinspektøren oplyste, at Bestemmelsen, der havde været gældende siden 1866, var til for Publikums Skyld, idet Kommissionen kun holdt Møde hver anden eller tredje Uge.

Müller var tildels enig med Hr. Jakob Jensen og ansaa det for heldigst, om der stod, at intet nyt Bygningsforetagende maatte iværksættes uden Kommissionens Tilladelse. Med Hensyn til Forandringer var Sagen noget anderledes, idet Approbation af saadanne nok kunde overlades til Inspektøren; men som Paragraffen var affattet, havde Inspektøren ogsaa Tilladelse til at approbere ny Byggeforetagender, og det burde Kommissionen altid gøre.

Jakob Jensen havde opfattet Bestemmelsen som Hr. Müller. Der kunde vel være noget i at lette Forretningsgangen for Haandværkernes Skyld, men Kommissionen kunde jo opnaa det samme ved ligesom andre Udvalg at holde Møde hver Uge. Det forbavsede ham ikke, at man i det reaktionære Aar 1866 havde indført Bestemmelsen; men nu burde denne ud, fordi denne lagde for megen Magt i en enkelt Mands Haand.

Nørgaard kunde godt forstaa Ængstelsen ved at lægge for megen Magt i enkelt Mands

Haand, men Bestemmelsen gik efter hans Opfattelse kun ud paa at give Inspektøren Ret til at approbere, naar alt var i Orden, altsaa ikke til at bygge paa en egen Maade, men kun til at gaa i Gang med Arbejdet, uden paa nogen Maade at meddele nogen som helst Dispensation. Bestemmelsen syntes altsaa at være en praktisk Foranstaltning.

Simonsen fandt den Iver, der var for at forsvare Bestemmelsen, mistænkelig og syntes at spore, at der maatte ligge noget mere bagved. De to Ord kunde nok stryges, uden at noget Foretagende derfor skulde blive forsinket, idet Kommissionen kunde bemyndige Formanden til efter Samraad med Inspektøren at underskrive Tilladelserne. For Inspektøren selv vilde det sikkert ogsaa være heldigst, at Bestemmelsen blev strøget, for der gaves i alt Fald et Eksempel paa, at Kommissionen havde desavoueret Inspektøren ved at nægte en af ham givet Tilladelse til at begynde en Byggeforandring.

Mikael Johansen kunde anbefale Paragraffen i Kommissionens Affattelse. Alle Tegninger for Nybygninger skulde forelægges Kommissionen, saa dem var der forud Garanti for, og naar det altsaa kun gjaldt Forandringer eller Smaa-ting, vilde det være upraktisk, at alt skulde for Kommissionen, tilmed da dennes Ferier yderlig kunde være til Forhaling af Foretagenderne. At Bestemmelsen skulde være reaktionær, kunde han ikke se.

Bischoff havde i og for sig intet imod Ændringen, men syntes dog, at den var upraktisk. Inspektøren skulde jo efterse de forskellige Beregninger og se, om Foretagendet var i Overensstem-

melse med Lovens Fordringer. Skulde der saa være noget i Vejen, maatte Sagen selvfølgelig for Kommissionen.

Müller havde ikke talt for at indskrænke Inspektørens Magt, men hans Ansvar, idet han ønskede at lægge Ansvaret for Nybygningerne over paa Kommissionen. Som Paragraffen var affattet, hvilede baade Arbejdet og Ansvaret paa Inspektøren, der kunde approbere, som han fandt det rigtigt. Praktisk set vilde alt blive som hidtil, da Inspektøren maatte lægge alt til Rette for Kommissionen, kun vilde denne faa Ansvaret. Han skulde derfor foreslaa Paragraffen ændret, saa den fik følgende Ordlyd: Ingen ny Bygning maa opføres, uden at Bygningskommissionens Tilladelse er indhentet. Forandringer, som falder ind under Bygningslovens eller denne Vedtægts Bestemmelser, kan efter nærmere Instruks foretages med Bygningsinspektørens Tilladelse.

Formanden hævdede, at det ikke var muligt at drage bestemt Grænse mellem hvad der var store og hvad der var mindre Byggeforetagender, saa efter Hr. Müllers Forslag vilde selv det mindste Skur være indbefattet under Nybygninger. Skulde alle saadanne Smaasager for Kommissionen, vilde det medføre et ganske urimeligt Arbejde for denne. At Formanden skulde underskrive en Tilladelse efter Samraad med Inspektøren, vilde være ganske urigtigt, idet Formanden derved vilde komme til at paatage sig Ansvaret for noget, han ikke kunde tage Ansvaret for. Hvis Kommissionen skulde behandle alt, kom det til rent formelle Forhold, og Kommissionen kom til at tage Ansvaret for Sager, den ikke kunde have undersøgt. Inspektøren maatte derfor have Myndighed til at skønne, om en eller anden Sag skulde for

Kommissionen eller ej; men Myndigheden kunde begrænses ved en Instruks, der omhandlede, hvilke Paragraffer den omfattede. Forøvrigt var Tilladelse til egentlig Nybygning vist aldrig givet, uden at Sagen havde foreligget for Kommissionen.

Jakob Jensen troede ikke, det lod sig gøre at begrænse Inspektørens Raaderum ved en Instruks, naar Vedtægten gav ham hans Myndighed. Naar det blev gjort gældende, at Kommissionens Arbejde vilde blive helt urimeligt, hvis alle Sager skulde for den, maatte han dertil sige, at Kommissionen næppe havde saa mange Sager at behandle som de fleste Udvalg. Han ønskede oplyst, om Planerne for den Bygning i Paulsgade, der styrtede ned, var blevet approberet af Kommissionen eller kun af Inspektøren. Hvis det sidste var Tilfældet, havde man deri Bevis for, at den Praksis duede ikke. Den gamle Bygningslov af 1856 var paa dette Punkt omtrent i Overensstemmelse med Hr. Müllers Forslag, idet Inspektørens Myndighed efter den fastsloges ved en Instruks. Saaledes kunde man ogsaa nu, hvis Ændringsforslaget gik igennem, præcisere Inspektørens Rettigheder ved en Instruks.

Nørgaard troede ikke, der vilde opnaaes noget ved en Instruks. Han maatte meget fraaade at følge Hr. Müllers Forslag, som i Virkeligheden alt for meget vilde lægge Ansvaret paa Inspektøren; derimod kunde han tænke sig, at Udtrykket »opføres« blev ændret til »paabegyndes«. Forøvrigt kunde Inspektøren jo kun give Tilladelse under Forudsætning af, at Lov og Vedtægt blev efterlevet.

Simonsen slog fast, at der intet stod om nogen Forudsætning, men at Indspektøren efter § 2 fik Ret til at tillade baade Nybygninger og For-

andringer. At sætte »paabegynde« i Stedet for »opføre« vilde blive det samme. Inspektøren burde end ikke kunne give Tilladelse til Forandringer. Hvis Formanden ikke havde saa megen Tillid til Inspektøren, at han kunde underskrive en Byggetilladelse efter Foredrag af ham, kunde det ikke forlanges, at Byraadet skulde have det.

Müller havde brugt Udtrykket »opføres«, fordi det var benyttet i Kommissionens Forslag, hvorefter Inspektøren ikke behøvede at gaa til Kommissionen og altsaa kunde komme til at bære Ansvaret for alle Bygninger. Love gjorde ikke Instrukser overflødige.

Bygningsinspektøren spurgte Hr. Simonsen, i hvilket Tilfælde han havde givet en Tilladelse, der var blevet annulleret af Kommissionen. Maaske havde han nok sagt til en Haandværker, at dette eller hint kunde der næppe være noget i Vejen for, men han havde aldrig givet nogen egentlig Tilladelse i Sager, der skulde for Kommissionen.

Filtenborg kunde ikke se nogen Anledning til at stille Bygningsinspektøren anderledes end Kommunens øvrige Inspektører, der afgjorde en Mængde Sager, naar disse da var i Overensstemmelse med Love og Vedtægter. Han kunde godt slutte sig til Hr. Nørgaards Forslag om at forandre Udtrykket »opføres« til »paabegyndes«, da det sidste var mere oplysende for, hvad der mentes.

Simonsen oplyste, at Inspektøren netop havde brugt de fremførte Udtryk, men at en anden Mand havde ment det heldigst at gaa til Kommissionen, og Resultatet var saa blevet anderledes. Sagen drejede sig om Strandvejen Nr. 16. Saadanne Forhold var meget uheldige.

Jakob Jensen skulde overfor Hr. Filtenborg indrømme, at de forskellige Inspektører afgjorde Smaasager, men saadant beroede paa et Tillidsforhold mellem vedkommende Udvalg og Inspektør. Saaledes kunde Forholdet vel ogsaa være mellem Bygningskommissionen og Bygningsinspektøren, men det vilde være i højeste Grad urigtigt at lægge hele Magten i Inspektørens Haand.

Bischoff fandt den af Kommissionen foreslaaede Fremgangsmaade mest praktisk. Han skulde dog intet have imod at lægge alt i Kommissionens Haand, men maatte saa bede sig fritaget for at sidde i Kommissionen. Han vidste ikke, hvem der havde approberet Planerne for Bygningen i Paulsgade.

Mikael Johansen mente at erindre, at Tegningerne for Bygningen i Paulsgade var blevet approberet af Kommissionen. Han forstod ikke, hvorfor den sagkyndige ikke skulde have Ansvar. Kommissionen var intet Udvalg, og dens Medlemmer kunde næppe alle altid være absolut sagkyndige. Han kunde slet ikke forstaa Hr. Müllers Forslag, som da heller ikke kunde vedtages, da det ikke var indgivet i rette Tid.

S. Petersen oplyste, at saa at sige alle Byggeforetagender kom for Kommissionen.

Bygningsinspektøren meddelte, at alle Bygningsforetagender, der trængte til Dispensation, kom for Kommissionen. Kun hvis det næsten utænkelige skete, at et Foretagende ikke behøvede Dispensation, kunde han give Byggetilladelse.

Forkastedes.

Til § 3: Forslag fra Jakob Jensen om at

anden Sætning: »Naar Gaden anlægges af private« udgaar. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til §§ 3 og 4: Forslag fra Brolægningsudvalget om, at Paragrafferne samles under § 3 undtagen de fire sidste Stykker af § 4, der opføres som § 7. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 4: Forslag fra samme om, at der Side 3 Linie 5 efter »Stadsingeniøren« indskydes »samt Afløbsforholdene approberede af Byraadet«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen, dog saaledes at der efter »samt« sættes »ligesom Afløbsforholdene maa være« o. s. v.

Vedtoges med Bygningskommissionens Underændring.

Til § 4: Forslag fra samme om, at der Side 3 Linie 6 efter »2 Aar« tilføjes »er Byraadets Godkendelse at betragte som bortfaldet«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 4: Forslag fra samme om, at der Side 3 Linie 7 i Stedet for »fornyes« sættes »atter indhentes«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 4: Forslag fra samme om at slette Ordene »Benyttes denne Ret, kan« paa 3. Side 2. Linie f. n. og om at indskyde Ordet »kan« paa 4. Side 1. Linie f. o. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vestesen meddelte, at Hensigten med Ændringsforslaget var at forhindre, at Byraadet skulde tabe det, som Paragraffen tilsigtede. Efter Kommissionens Forslag vilde Byraadet have vanskeligt

ved at gennemføre sit Krav, hvorimod dette efter Brolægningsudvalgets Forslag til enhver Tid kunde gøres gældende.

Formanden gjorde opmærksom paa, at efter Kommissionens Forslag vilde Ejeren blive belønnet for ikke at bygge helt op i den tilladte Højde, idet Kommunen, naar Ejeren ikke fuldt ud benyttede sin Ret til at bygge højt, skulde betale for det til Vejens Udvidelse benyttede Areal.

Forkastedes.

Til § 4: Forslag fra samme om at indskyde »paa og Ordning af Afløbsforholdene fra Parcel-len« efter »Anlæg af Veje« paa 4. Side 3. Stykke Linie 3. — Bygningskommissionen foreslaar Stykket affattet saaledes: »Til Godkendelse af Byraadet skal følge en Plan over Anlægget af Veje paa Parcellen samt en Plan over Afløbsforholdenes Ordning«.

Vedtoges i Bygningskommissionens Affattelse.

Til § 4: Forslag fra Jakob Jensen om paa 4. Side 4. Stykke i anden Sætning at indsætte Ordet »Bygningskommissionen« i Stedet for »Bygningsinspektøren«. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Toges tilbage.

Til § 4: Forslag fra Brolægningsudvalget om, at der paa 4. Side 4. Stykke Linie 3 efter »drænes« indskydes »Dræningsplanen skal approberes af Brolægningsudvalget«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 4: Forslag fra samme om, at der paa 4. Side 5. Stykke Linie 1 efter »Gadens Kloak« indskydes »eller nærmeste offentlige Kloak efter

Brolægningsudvalgets Bestemmelse«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen med den Underændring at der efter »eller« indskydes »til den«.

Vedtoges med Bygningskommissionens Underændring.

Til § 4: Forslag fra samme om at slette Ordet »Fortovet« paa Side 4 nederste Linie. — Ikke tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vestesen mente, at Bestemmelsen ikke var i Overensstemmelse med Spildevandsregulativet og foreslog derfor Ordet »Fortovet« slettet.

Bygningsinspektøren oplyste, at Kommissionen ikke kunde tiltræde Ændringsforslaget, fordi Bestemmelsen efter det paa sine Steder vanskeligt kunde gennemføres.

S. Petersen kunde nævne flere Eksempler paa, at Gaarden laa højere end Fortovet.

Udsattes.

Til §§ 5, 6 og 7: Forslag fra samme om, at Paragrafferne ændres til 4, 5 og 6. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 7: Forslag fra samme om at ændre Ordet »Gadelinie« i 3. Stykke 1. Linie til »Byggelinie«. — Tiltraadt af Bygningskommissionen.

Vedtoges.

Til § 7: Forslag fra Bygningskommissionen om som 4. Stykke at tilføje: »Stalde maa ikke opføres med Vinduer eller direkte Udgang til offentlig Gade eller Vej«.

Vedtoges.

Forhandlingen afbrødes for at forsættes i senere Møde.

5. (J. Nr. 331—1908). Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventar om Bevilling af 300 Kr.

til **Møblering af et Lokale i Tinghuset** for Ligningskommissionens ene Halvdel.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 14¹—1908). Indstilling fra Markudvalget om efter derom indgivet Andragende at overdrage Lejen af **Lodderne Nr. 38 og 39 i Møllevangen** til Frøhandler J. C. Helm-Petersen for en aarlig Lejeafgift af 80 Kr. pr. Td. Land, dog saaledes at det betinges, at de Konditioner, der ved Auktionen 1910 fastsættes for Lejen af Nabolodderne, ogsaa bliver gældende for Lodderne Nr. 38 og 39.

Indstillingen vedtoges.

7. (J. Nr. 14²—1908). Indstilling fra Markudvalget om efter derom indgivet Andragende at overdrage Lejen af **Lodderne Nr. 48, 49 og 50 i Møllevangen** til Vognmand J. Nielsen for en aarlig Lejeafgift af 80 Kr. pr. Td. Land, dog saaledes at det betinges, at de Konditioner, der ved Auktionen 1910 fastsættes for Leje af Nabolodderne, ogsaa bliver gældende for Lodderne Nr. 48, 49 og 50.

Indstillingen vedtoges.

8. (J. Nr. 102—1908). Andragende om **Dispensation fra Bygningsvedtægtens § 3** med Hensyn til Gadeplanen for Enkefru Liisbergs Jorder.

Formanden meddelte, at Dispensation ønskedes for at give Cort Adellersgades Forlængelse en Bredde af kun 20 Alen. Sagen havde foreligget tidligere, og Byraadet nægtede da at anbefale; men det havde nu vist sig, at Fru Liisberg efter den i sin Tid indgaaede Overenskomst med Byen havde Lov til at udlægge Cort Adellersgades Forlængelse med kun 20 Alens Bredde mod at afgive Areal til en aaben Plads samt 8 Alen til Dr. Margretesvej.

Anbefaledes.

9. (J. Nr. 3⁷—1908). Indstilling om **Efterbevilling** af Overskridelser i Slagtehusets Regnskab. — 2. Behandling.

Efterbevilling meddeltes.

10. (J. Nr. 3⁹—1908). Indstilling om **Efterbevilling** af Overskridelser paa Indtægtskonto IVc og Udgiftskonto I og XX. (Bygninger og Inventar).

Overgik til 2. Behandling.

11. (J. Nr. 3⁸—1908). Indstilling om **Efterbevilling** af Overskridelser paa Konto I. 3. c. (Driften af Stadsingeniørens Kontor).

Overgik til 2. Behandling.

12. (J. Nr. 18¹⁰—1908). Det foreliggende Andragende om **Fritagelse for Hundedafgift** fra Skovrideren i Riis Skov bevilgedes.

13. (J. Nr. 117—1908). Indstilling fra Budgetudvalget angaaende Anskaffelse af en **Automobilstige**.

Formanden meddelte, at Budgetudvalget foreslog, at Automobilen anskaffedes for et Beløb af 28000 Kr., idet de af Brandinspektøren foreslaaede Reservedele til et Beløb af 3000 Kr. antagelig kunde spares. Endvidere indstillede Budgetudvalget, at Beløbet opførtes paa næste Aars Budget. Ganske vist var denne Fremgangsmaade ret usædvanlig, men under de særlige Forhold mente Udvalget dog at kunne anbefale den. Antagelig vilde den gamle Stige kunne repareres og gøre Tjeneste som Reserve.

Simonsen havde den Opfattelse, at Budgetudvalget var enig om til Indstillingen at knytte den Betingelse, at den gamle Stige kun maatte befordres ved Haandkraft, og om at søge Forstillingen solgt.

Samuel sen antog ikke, at Brandkommisjonen havde noget derimod. Han saa nok Hensigten

med Hr. Simonsens Forslag om at sælge Forstillingen og skulde ogsaa gerne indrømme, at den gamle Stige bedst egnede sig til at trækkes ved Haandkraft.

M o u s t e n gjorde gældende, at der aldrig burde have været anvendt Hestekraft for den gamle Stige, da det var det, der havde ødelagt den. Det fornuftigste var nu at anskaffe en Automobilstige, hvorved der spares 2 Heste og et Par Mand. Den samlede Besparelse ved Foranstaltningen vilde dog næppe, som Brandkommissionen mente, blive 600 Kr., snarere vilde der komme en Udgift paa 1000 Kr., idet der kun var regnet med 5% Amortisation, medens der rettelig burde regnes med 10%, og intet var opført om Installation af Ladeapparaterne.

S a m u e l s e n hævdede, at Omforandringen af Stigen til at befordres ved Hestekraft i sin Tid havde været en Nødvendighed.

J a k o b J e n s e n mente, at Overslaget burde have været saaledes, at det holdt Stik, hvad ikke kunde have været saa vanskeligt.

S a m u e l s e n indrømmede at Overslaget kunde have været specificeret mere med Hensyn til Ladeapparaterne. Summen blev iøvrigt den samme, idet de 800 Kr. kun ved en Trykfejl var faldet ud.

J a k o b J e n s e n saa i Overslaget heller intet om, hvad Strømmen vilde koste, eller hvad Batterierne vilde tabe ved at staa hen. Han var klar over, at Stigen maatte anskaffes, men fandt det urigtigt, at der fremsendtes et Overslag, der ikke passede.

S a m u e l s e n hævde, at Overslaget passede, og at der intet var stukket under Stolen.

M o u s t e n fandt det meget urigtigt at fra-regne 340 Kr. for Afskrivning af den gamle Stiges Værdi samt Forrentning og Amortisation af den, naar man beholdt den.

Indstillingen vedtoges med Tilføjende, at den gamle Stige vil være at bibeholde dog med Undtagelse af Forstillingen, som afhændes.

